

Népmozgalom, 2017

Tartalom

Összefoglalás	1
Természetes és tényleges szaporodás, fogyás	2
Élveszületések, termékenység	3
Terhességmegszakítások, magzati halálkozások	5
Házasságkötések	5
Azonos nemű bejegyzett élettársak	6
Válások	6
Halálozások	8
Belföldi vándorlás	10
Nemzetközi vándorlás	11

Összefoglalás

2018. január 1-jén az ország **népességének** lélekszáma 9 millió 771 ezer fő volt, 26,9 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. 2017-ben kedvezőtlen és kedvező irányú változások egyaránt megfigyelhetők a fontosabb népmozgalmi folyamatokban. Az előző évhez viszonyítva csökkent a születések és a házasságkötések száma, emelkedett a halálozásoké, és ezzel párhuzamosan nőtt a természetes fogyás mértéke. Ugyanakkor mérséklődött a válások és a terhességmegszakítások száma, és újabb történelmi minimumra csökkent a csecsemőhalálkozások aránya. A teljes termékenységi arányszám kismértékben tovább emelkedett, 2017-ben 1,5-es értéket ért el, ami 1996 óta a legmagasabb érték. Az előzetes adatok szerint 2017-ben 91 600 gyermek született, és 131 700 lakos hunyt el. A természetes fogyás 40 100 főt tett ki, ami 18%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege kedvezőbben alakult az előző évinél, és ez mérsékelni tudta a természetes fogyásból adódó népességcsökkenés mértékét. Ennek eredményeként a népesség tényleges fogyása mintegy 26 900 fő volt, 18%-kal alacsonyabb az egy évvel korábban mértéknél.

1. tábla

Fontosabb népmozgalmi események

Népmozgalmi esemény	1990	2010	2016	2017 [†]	2017 [†] (2016=100,0)
Élveszületés	125 679	90 335	93 063	91 600	98,4
Halálozás	145 660	130 456	127 053	131 700	103,7
Csecsemőhalálkozás	1 863	481	368	330	89,7
Házasságkötés	66 405	35 520	51 805	50 600	97,7
Válás	24 888	23 873	19 552	18 600	95,1
Terhességmegszakítás	90 394	40 449	30 439	28 500	93,6
Természetes fogyás	-19 981	-40 121	-33 990	-40 100	118,0
Tényleges fogyás	-1 670	-28 602	-32 924	-26 900	81,7

[†] Előzetes, részben becslési adatok.

A 2011. évi történelmi mélypontot jelentő mintegy 88 ezres **születésszámot** követően az újszülöttek száma – 2013 kivételével – 2016-ig emelkedő irányzatot mutatott. Az ebben az évben világra jött 93 063 gyermek 1,5%-kal, közel 1400 újszülöttel múlta felül az előző évit, és az ezt megelőző hat év legmagasabb születésszámát jelentette. 2017-ben a növekedés megállt, és a 91 600-ra becsült születésszám 1,6%-kal, 1463 fővel maradt el az előző évitől és lényegében azonos nagyságrendű volt a két évvel korábbival.

A **halálozások** száma hosszú idő óta folyamatosan meghaladta a 130 ezer főt, 2011 és 2016 között – 2015 kivételével – viszont e szint alatt maradt. 2017-ben jelentősen nőtt a halálozások száma, ami nemcsak hogy ismét meghaladta a 130 ezer főt, de az azt megelőző évhez viszonyítva 3,7%-os, mintegy 4650 fős többlethalálkozással járt együtt. A 2017. évi 131 700 főre becsült elhalálozások száma gyakorlatilag meg egyezik a két évvel korábban mért 2015. évi halálkozással.

A **csecsemőhalálkozási** arány – ingadozások mellett – alapvetően csökkenő. Az ezer élveszületésre jutó 1 éven aluli elhunytak száma 2011-ben csökkent először 5 ezrelék alá, de 4 ezrelék alatt még sohasem volt. 2017-ben az előzetes adatok szerint 330 csecsemőhalálkozás történt, ami 3,6 ezrelékes, az eddig mért legalacsonyabb arányt jelenti.

A **házasságkötések** száma az ezredfordulót követő években alacsony szinten ingadozott, inkább stagnált, 2006 és 2010 között viszont jelentősen, ötödével visszaesett. Ezt követően emelkedés figyelhető meg, ami 2010 és 2016 között közel másfélszeresére növelte a házasságra lépő párok számát. 2017-ben ez a folyamat megállt, 2,3%-kal kevesebb, 50 600 esküvőt tartottak, mint egy évvel korábban. A megelőző két évtizedben a házasságkötések száma csak 2016-ban és 2017-ben haladta meg az 50 ezret.

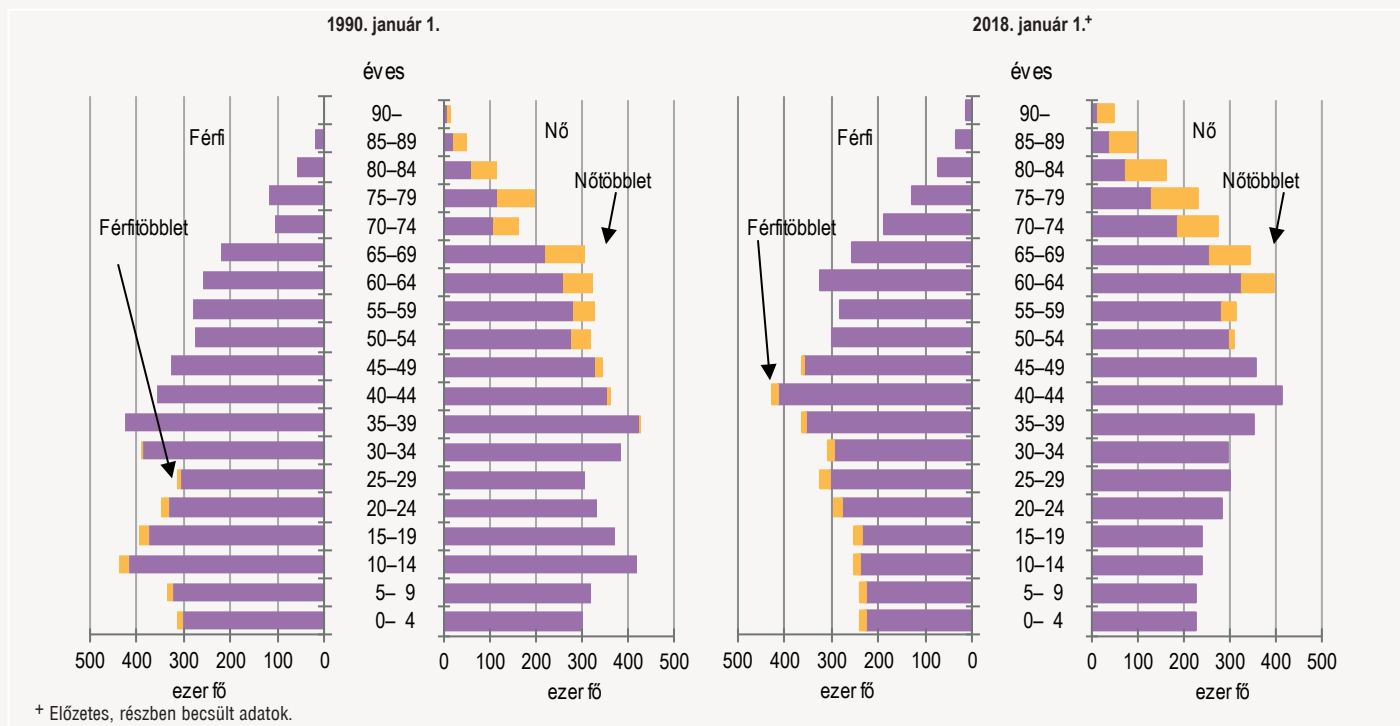
A **válások** évenkénti száma az ezredfordulót követő évtizedben 24–25 ezer körül alakult, az azt követő években határozottan csökkent. 2014-ben – ötven év után először – 20 ezer alá csökkent a válások száma, majd 2015-öt kivéve ebben a tartományban is maradt. 2017-ben a bíróságok által felbontott házasságok száma 18 600-ra becsülhető, ami 4,9%-kal, közel 1000 válással kevesebb megszűnt házasságot jelent az előző évhez képest.

A születésszám csökkenése és a halálozások emelkedése jelentősen növelte a népesség **természetes fogyásának** mértékét. A születések és halálozások negatív egyenlegeként 2017-ben 40 100 fő volt a népesség természetes fogyása, ez 18%-kal meghaladta az előző évit. A népesség lélekszámának tényleges fogyása ennél jóval kevesebb, mintegy 26 900 főt tett ki a 2016. évihez mérten megnövekedett pozitív vándorlási egyenleg következtében. 2017-ben a nemzetközi vándorlás egyenlege 13 200 fővel mérsékelte a természetes fogyás ütemét.

A **népesség életkor szerinti összetételében** folytatódott a már hosszabb idő óta tapasztalt szerkezeti változás. Felgyorsult a népesség előregedési folyamata. A 60 éves és idősebb lakosok száma és aránya először 1992-ben haladta meg a 0–14 éves gyermekkorú népességét, 2005 óta viszont már a 65 évesek és ennél idősebbek is többen vannak, mint a gyermekkorúak. 2018. január 1-jén száz gyermekre 130 időskorú (65 éves és idősebb) lakos jutott. A 15–64 éves (ún. aktív korú) népességnek stagnáló gyermekkorú és egyre növekvő számú időskorú eltartásáról kell gondoskodnia. 2018. január 1-jén száz aktív korú lakosra 50 gyermek- és időskorú lakos jutott.

A népesség nem és korcsoport szerint

1. ábra

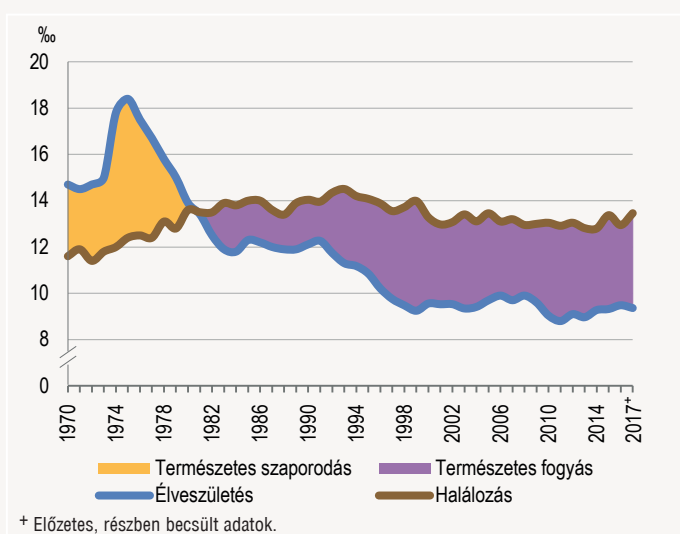

Természetes és tényleges szaporodás, fogyás

2018. január 1-jén hazánk lakosságának lélekszáma a 2011. évi népszámlálás alapján történt továbbvezetés szerint 9 millió 771 ezer fő volt. Az ország jelenlegi területén a legmagasabb népességszámot 1981. január 1-jén regisztrálták 10 millió 713 ezer fővel. Az 1981. év során megindult természetes fogyás változó ütemben, de harminchét éve folyamatos. 1981 és 2018 között a természetes fogyás következtében 1 millió 142 ezer fővel fogyott a lakosság száma. A legnagyobb mértékű természetes fogyás 1999-ben következett be, amikor egy év alatt közel 48,6 ezer fővel fogyott a népességszám a születések és halálozások negatív egyenlegeként. Az elmúlt tíz évben pedig 2011 számított a legkedvezőtlenebb évnék, akkor több mint 40,7 ezerrel csökkent a lélekszám. A 2017. évi természetes fogyás nem sokkal maradt el ettől, 40,1 ezer fő volt.

2. ábra

A természetes népmozgalmi folyamatok alakulása

A népességszám tényleges fogyásánál a nemzetközi vándorlás egyenlegét is figyelembe kell venni. 1981 és 2018. január 1. között a tényleges fogyás 942 ezer főt tett ki, vagyis 200 ezerrel kevesebbet, mint amit a természetes fogyás mutat. Ez azt jelenti, hogy összességében 200 ezer fővel gyarapodott a lakosság száma a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege miatt. A pozitív előjelű vándorlási egyenleg 2016-ban csupán 1066 fővel, 2017-ben viszont 13 200 fővel tudta mérsékelni a természetes fogyásból eredő létszámcsökkenést.

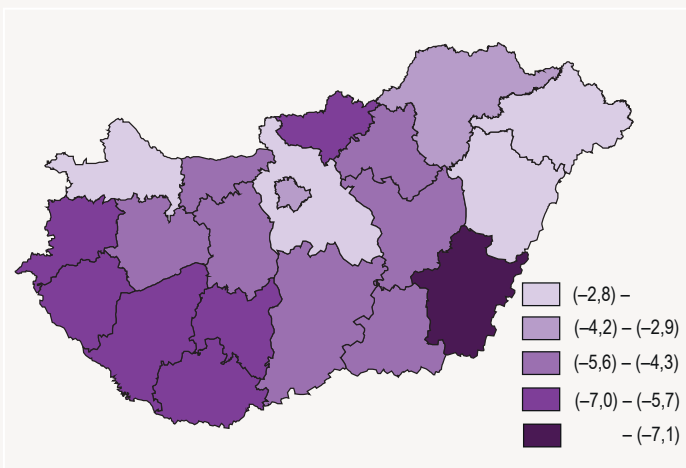
2017-ben a halálozások száma az ország valamennyi régiójában és megyéjében meghaladta a születéseket. Az ebből adódó természetes fogyás mértéke azonban területi egységenként eltérő volt. Az ezer lakosra jutó természetes fogyás Dél-Dunántúlon és Dél-Alföldön a legmagasabb, Pest régióban¹ és Észak-Alföldön pedig a legalacsonyabb. Az egyes megyéket tekintve az országos átlagnál jelentősen gyorsabb a népességszámcsökkenés Békés, Zala, Nógrád és Somogy megyében az átlagosnál alacsonyabb születési és magasabb halálozási ráták következtében. Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Pest megyében viszont – főleg az országosnál fiatalabb korösszetételből adódóan – viszonylag magas a születési és alacsony a halálozási arány, és ennek következtében a legkisebb a természetes fogyás mértéke.

2017-ben az országnak csak két olyan nagyobb területi egysége – Pest és Győr-Moson-Sopron megye – volt, ahol a természetes fogyás ellenére, a belföldi és a nemzetközi vándorlás együttes hatásának köszönhetően a lakosság lélekszáma ténylegesen gyarapodott. Mindkét megyében a belföldi és a nemzetközi vándorlás egyaránt pozitív egyenleget mutatott, de a belföldi vándorlásból eredő nyereség nagyobb súllyal szerepelt a népességszám növekedésében, mint a nemzetközi vándorlásé. A legnagyobb belföldi vándorlási nyereséget ezer lakosra számítva ugyancsak ez a két megye könyvelhette el – 12,4, illetve 5,8 ezrelékkal –, de pozitív volt a belföldi vándorlási egyenlege Közép-Dunántúl megyéinek, különösen Fejér, valamint Nyugat-Dunántúlon Vas megyének is. A legnagyobb mértékű belföldi elvándorlást Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Békés megye szenvedte el, de jelentős volt a belföldi elvándorlásból eredő népességszámcsökkenés Tolna, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyében is.

¹ 2018. január 1-jétől Közép-Magyarország kettévált Budapest és Pest régióra.

3. ábra

Ezer lakosra jutó természetes fogyás megyénként, 2017⁺

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

2017-ben a nemzetközi vándorlást tekintve Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és a főváros bizonyult a legvonzóbb területi egységnek, de az országos átlagnál jobban növelte a népesség lélekszámát a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege Győr-Moson-Sopron, Csongrád, Vas, Heves, valamint Jász-Nagykun-Szolnok megyében is. A pozitív nemzetközi vándorlási egyenleg ellenére Budapesten az előző évhez képest kevesebb volt a népesség száma. A természetes fogyás mellett a belföldi elvándorlás is csökkentette a főváros lakosságát, mindezt nem tudta ellensúlyozni a nemzetközi vándorlásból eredő nyereség.

Éveszülések, termékenység

A születések száma először 1998-ban csökkent százezer alá, majd az ezredfordulót követő évtizedben ingadozással tarkítva, de alapvetően alacsony szinten, 95–100 ezer között mozgott. A 2010. évi újabb jelentős csökkenést követően 2011-ben már a 90 ezret sem érte el. Az ebben az évben regisztrált 88 049 újszülött a legalacsonyabb születésszám volt a hazai népmozgalmi statisztika elmúlt másfél évszázados történetében. Innen indult meg egy lassú emelkedés, aminek eredményeként 2016-ban

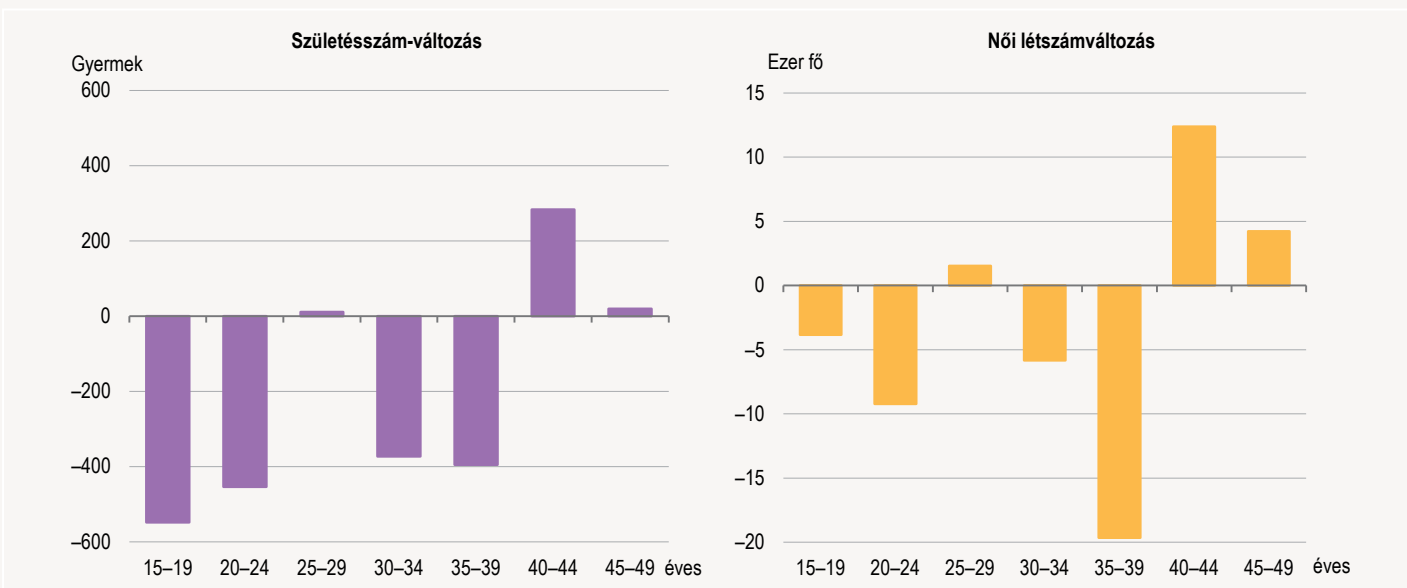
93 063 újszülött jött világra 5,7%-kal, 5014 gyermekkel több, mint a mélypontot jelentő hat évvel korábbi évben. A 2017. év első hat hónapjának születési adatai még biztató képet mutattak, mivel a születések száma kismértékben ugyan, de meghaladta az előző évit, főleg a májusi 10%-os többlétszületések miatt. Ez a többlet azonban fokozatosan eltűnt és hiánnyá alakult át, mivel a második félv év valamennyi hónapjában a születések száma elmaradt az egy évvel korábbitól. 2017 második felében 3,7%-kal, mintegy 1800 gyermekekkel kevesebb látta meg a napvilágot. Ennek eredményeként 2017 folyamán összességében 91 600 gyermek született, ami 1,6%-kal, közel 1500 újszülöttel maradt el az előző évitől.

A születésszám csökkenéséhez eltérő mértékben járultak hozzá a különböző korcsoportba tartozó szülőképes korú nők. A legnagyobb csökkenés a 25 év alattiak és a 30–39 évesek körében történt, akik mintegy 1000-rel, illetve 770-nel kevesebb gyermeket hoztak világra, mint egy évvel korábban. Születésszám-emelkedés csak a 40 éves és ennél idősebb nők körében volt (mintegy 300 többlétszületéssel), de ez csak mérsékelni tudta a csökkenés mértékét.

A születésszám-változás iránya és mértéke alapvetően két tényezőtől függ: a szülőképes korú nők létszámától és termékenységük szintjétől, illetve ezek előző évhez viszonyított változásától. Ha e két tényezőt is bevonjuk a vizsgálatba, árnyaltabb képet kaphatunk. A 2017. évi születésszám-csökkenés a szülőképes korú nők létszámának visszaesésével párhuzamosan ment végbe. Az előző évhez viszonyítva több mint 20 ezer fővel csökkent a 15–49 éves nők évközepe létszáma. A csökkenés igen változatos módon érintette a különböző korcsoportokat. A 40 év alatti nők létszáma szinte valamennyi korcsoportban visszaesett, összességében 37 ezer fővel lettek kevesebben, ezzel szemben a 40–49 éves nők létszáma mintegy 17 ezer fővel gyarapodott. Ez azt jelenti, hogy nemcsak az össznépesség, hanem ezen belül a szülőképes korú nők korösszetétele is fokozatosan elöregszik. Az elmúlt évtizedek alapvetően csökkenő és alacsony szintű születésszáma miatt 2017-ben közel 4 ezerrel csökkent a szülőképes korba belépő 15–19 éves nők létszáma, és több mint 9 ezer fővel mérséklődött a 20–24 éveseké. A legjelentősebb visszaesés azonban a 30-as éveikben járó nők körében történt mintegy 25,5 ezer fővel, ezen belül is a legnagyobb mértékű, közel 20 ezres csökkenés a 35–39 éves nőket érintette. Ennek oka elsősorban a korcsoportba belépő (1982-ben született) és az azt elhagyó (1977-ben született) női nemzedékek nagy létszámkülönbsége.

4. ábra

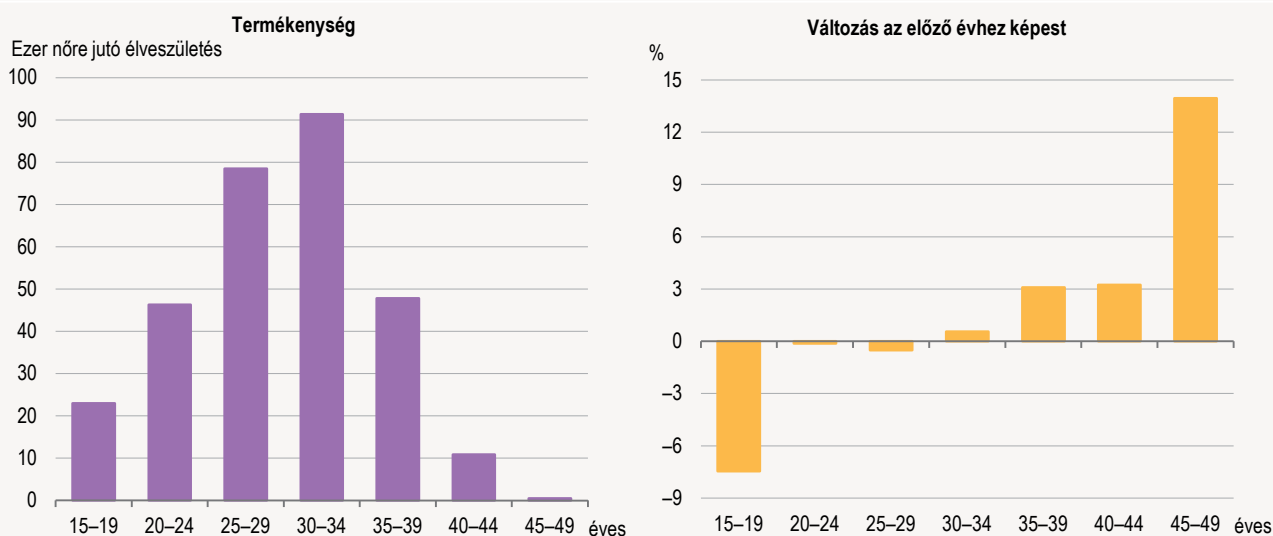
A születésszám és a szülőképes korú nők létszámváltozása az előző évhez képest a nők korcsoportja szerint, 2017⁺

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

5. ábra

A termékenység szintje és változásának mértéke a nők korcsoportja szerint, 2017⁺

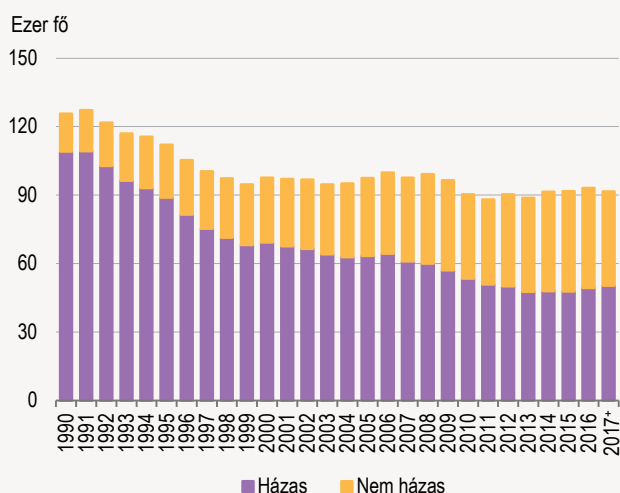

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

A születésszám csökkenésének elsődleges oka az, hogy kevesebb lett a potenciális anya, emellett a termékenység szintje vagy más szóval az egyes korcsoportok szülésgyakorisága is igen eltérően alakult. A 25 év alatti nőknek nemcsak a létszámuk, hanem a termékenységük is csökkent az előző évhez viszonyítva, ez okozta a születésszám visszaesését. A 30-as éveikben járó nőknél enyhe termékenységemelkedés figyelhető meg, ez viszont nem volt elegendő ahhoz, hogy ellensúlyozza a létszámukban bekövetkezett jelentős csökkenést. A 40 év feletti nőknél az a sajátos helyzet alakult ki, hogy a létszámuk mellett a termékenységük is emelkedett, és ez a születések számának emelkedésével járt együtt. A mintegy 300 fős születéstöbblet jelentős része a 40–44 éves nőktől származik, termékenységi szintjük viszont igen alacsony, és ez a növekedés ellenére sem eredményezett olyan születésszám-emelkedést, ami kompenzálni tudta volna a többi korcsoport csökkenő születésszámát.

6. ábra

Éves születések az anya családi állapotja szerint

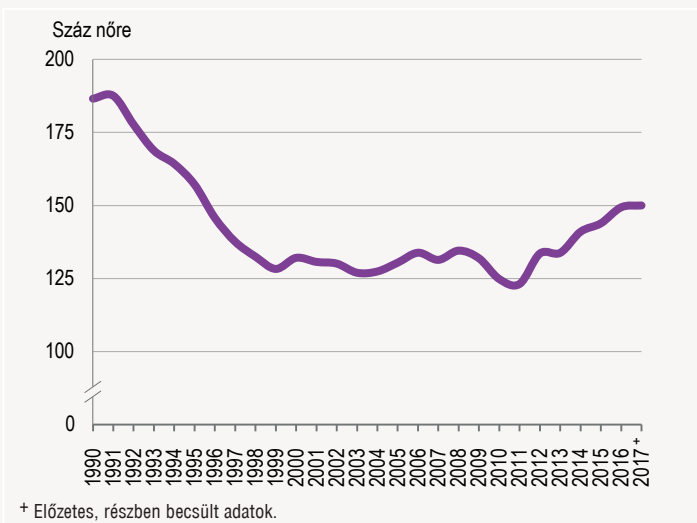
⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

Az éves születésszám fontos tényezője, hogy az újszülöttek mekkora hányada származik házas és nem házas párkapcsolatból. A házasságon kívüli születések aránya az elmúlt évtizedekben folyamatosan emelkedett, 1990 és 2000 között több mint kétszeresére, 13-ról 29%-ra nőtt. Az ezredfordulót követően egy rövid megtorpanás után újból dinamikus emelkedésnek indult, és 2015-ben érte el eddigi csúcspontját, közel 48%-ot. 2016–2017-ben csökkent a házasságon kívül született gyermekek száma és aránya. E mögött minden bizonnyal a házasságkötések elmúlt években tapasztalt dinamikus emelkedése állhat. 2017-ben a gyermekek 55%-a született házasságból és 45%-a házasságon kívül. Az előző évhez viszonyítva a házasságból született gyermekek száma 1,9%-kal, 917 újszülöttel emelkedett, míg a házasságon kívülieké 5,4%-kal, 2380 gyermekkel csökkent. Ez azt jelenti, hogy a 2017. évi születésszám-csökkenés teljes egészében a kevesebb házasságon kívül világra jött gyermekszámból adódott, a házasságból született gyermekek növekvő száma pedig mérsékelte az előző évhez viszonyított születésszám-csökkenés mértékét. Az anyák életkorát tekintve a házasságból született gyermekek száma valamennyi korcsoportban emelkedett, míg a házasságon kívüli születéseké csak a 40–49 éves korcsoportban nőtt, az ennél fiatalabb anyák körében pedig valamennyi korcsoportban csökkent.

A 2017. évi termékenységi szint mellett száz nő 150 gyermeket hozna világra élete folyamán, számszerűen egy gyermekkel többet, mint egy évvel korábban. Ez igen kismértékű termékenységnövekedést jelent, mindemellett először fordult elő az a jelenség, hogy egy előző évhez viszonyított emelkedő termékenység csökkenő születésszámmal párosult. A növekvő termékenység összességében kevesebb szülőképes korú nőtől származik, ami 2017-ben mintegy 1460 fős születésszám-csökkenéssel járt együtt. A 2017. évi termékenységi szint továbbra is számottevően elmarad az egyszerű reprodukció biztosításához átlagosan szükséges 210 körüli gyermekszámtól, de 1996 óta ez a legmagasabb érték. A bruttó reprodukciós együttható értéke 0,726 volt, azaz a 2017. évi termékenységi szint mellett ezer nő az élete során 726 leánygyermeknek adna életet, az így felnövekvő gyermekgenerációk létszáma 27%-kal maradna el a szülői nemzedékek létszámától.

Teljes termékenységi arányszám

7. ábra

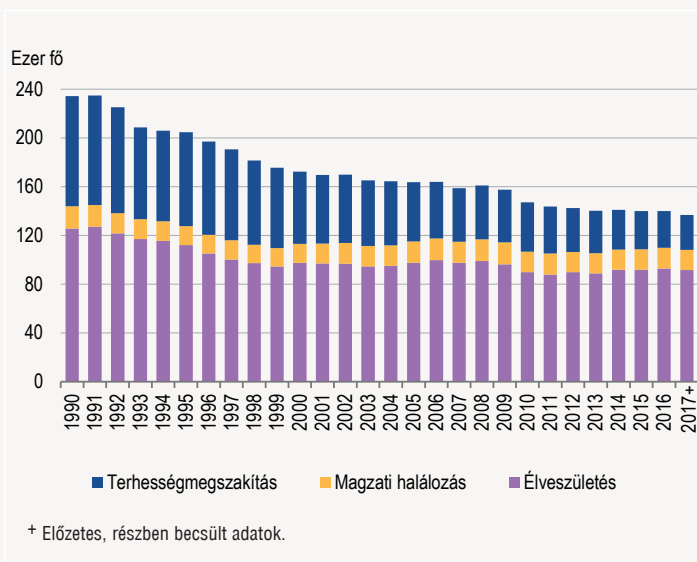
* Előzetes, részben becsült adatok.

Terhességmegszakítások, magzati halálazások

A terhességmegszakítások hosszabb idő óta megfigyelhető csökkenő irányzata a 2008. évi megtorpanást követően tovább folytatódott, és a csökkenés üteme az elmúlt évben látványosan felgyorsult. A 2017. évi 28,5 ezer beavatkozás közel 2000-rel, azaz 6,4%-kal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. Ezer szülőképes korú nőre 12,6 művi vetélés jutott, szemben az előző évi 13,3 műtéttel. A csökkenő irányzat eltérő mértékben ugyan, de valamennyi korcsoportban megfigyelhető volt. A terhességmegszakítások gyakorisága az átlagosnál kisebb mértékben csökkent a 25 év alatti nők körében, a legjelentősebb visszaesés a 35 év feletti, ezen belül is a 35–39 éves nőknél történt, ami összefügghet az ilyen korú nők gyakoribb gyermekvállalásával. A terhességmegszakítások életkor szerinti profilja nem változott, és 2017-ben is a huszonéves nőknél volt a leggyakoribb, ezer nőre 20–23 terhességmegszakítás jutott. A gyermekvállalás későbbi életkorra történő halasztása miatt a 20-as éveikben járó nők körében sok a gyermektelen nő, ezzel együtt ők képviselik a jövő potenciális anyáit, így körükben különös kockázattal járhat a művi vetélés, mivel gyakran első terhességüket szakítatják meg. Mivel az előző évhez képest a művi vetélések száma nagyobb mértékben csökkent, mint a születéseké, ennek eredményeként 2017-ben száz élveszületésre 31,1 terhességmegszakítás jutott, szemben a 2016. évi 32,7-del.

A születési események alakulása

8. ábra

* Előzetes, részben becsült adatok.

A magzati halálazások száma is kevesebb lett, ami a korai és középidős magzati halálazások, valamint a halvaszületések együttes számát jelenti. A 16,7 ezerre becsült magzati halálazás 2,9%-os csökkenést mutat a 2016. évihez képest. Mivel a születések száma ennél kisebb mértékben esett vissza, a száz élveszületésre jutó magzati halálazások száma is kismértékben mérséklődött az előző évhez viszonyítva, 18,5-ről 18,2-re. A magzati halálazások csökkentése potenciális tartalékot jelenthet a születésszám emelkedésére, mivel az esetek döntő többségében kívánt fogamzásokról van szó, ellenkező esetben ugyanis a nem kívánt terhességet szándékosan megszakítanak. A magzati halálazásnál az esetek többségében az anya akarata ellenére veszíti el magzatát, és így nem szülehet meg a kívánt gyermek.

A magzati halálazások és művi vetélések együttesen teszik ki a magzati veszteségeket. Ezek száma is csökkent, így a száz élveszületésre jutó magzati veszteségek értéke is mérséklődött. 2017-ben száz élveszületésre 49,3 magzati veszteség jutott szemben az előző évi 51,2-del. Ez még mindig igen magas érték, mivel azt jelenti, hogy minden második élveszületésre jut egy magzati veszteség.

Házasságkötések

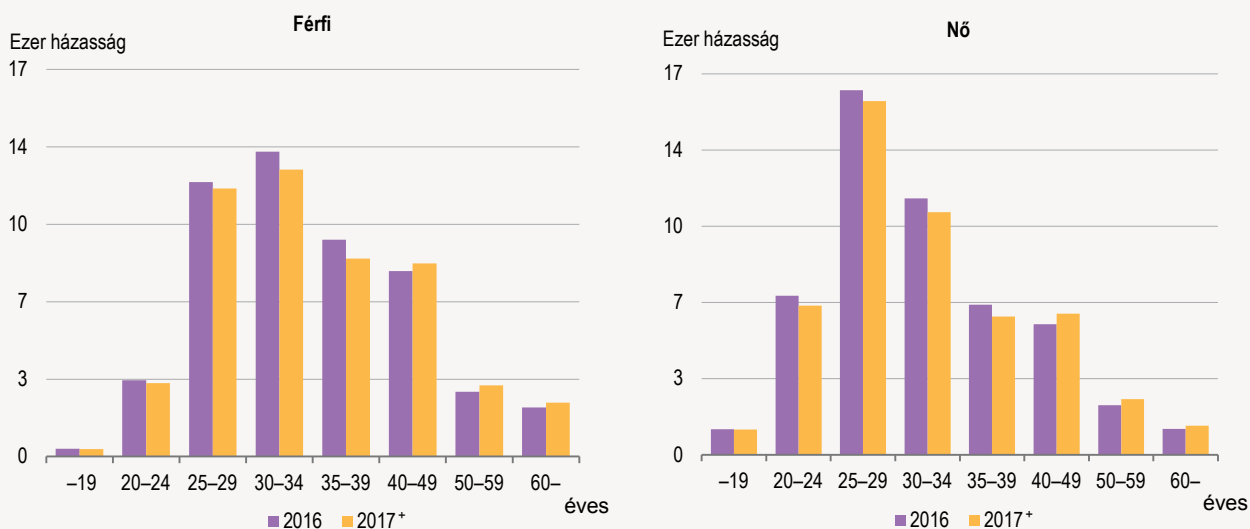
A házasságkötések számának – 1970-es évek közepétől zajló – tartós és jelentős csökkenése 2010-ben érte el mélypontját, ami a népmozgalmi statisztika eddigi történetének egyik legalacsonyabb számú házasságkötését jelentette. Az 1970-es években a Ratkó-korszakban született nemzedékek tagjai kötöttek fiatalon és nagy számban házasságot, az ezredfordulót követően pedig az ő gyermekeik ugyancsak nagy létszámú korosztályai léptek házassági korbá. Ennek ellenére a házasságkötések száma tovább csökkent, és a 2010-ben kötött 35,5 ezer házasság csak valamivel több mint egyharmada volt az 1970-es évek közepén mért és lokális maximumot jelentő, több mint 100 ezer házasságkötésnek. Erről a mélypontról történt egy kedvező irányú elmozdulás, aminek eredményeként hat év alatt csaknem másfélszeresére emelkedett a házasságkötések száma. A 2016. évi 51,8 ezer házasság az ezt megelőző húsz év legmagasabb számú házasságkötése volt. 2017-ben az emelkedő irányzat megállt és az 50,6 ezerre becsült frigyek száma az előző évhez képest 2,3%-os csökkenést, mintegy 1200-zal kevesebb házasságkötést jelentett.

A házasságkötések száma a nők és a férfiak nem mindegyik korcsoportjában csökkent. A hiány kizárólag a 40 évnél fiatalabbaknál jelentkezik, miközben az ennél idősebb nők és férfiak körében emelkedett a házasságkötések száma az előző évihez képest. A 40 év alatti nőknél 4,9, a férfiaknál 5,3%-kal csökkent a házasságra lépők száma, és ez több mint 2000-rel kevesebb házasságot jelentett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az átlagosnál nagyobb mértékű volt a visszaesés a 20–24 éves nőknél és a 30-as éveikben járó nőknél és férfiaknál. A 40 éves és ennél idősebb korcsoportok növekvő házassági kedve csak mérsékelni tudta ezt a hiányt, mivel náluk mindössze 800 pár körül volt a házasságkötési többlet. A legjelentősebb növekedés az 50 év feletti korosztályoknál mutatkozott, ahol a nőknél 11–13, a férfiaknál 9–11%-kal emelkedett a házasságkötések száma 2016-hoz képest.

Az abszolút számok mellett tisztább képet kapunk, ha a házasságkötések intenzitását mérjük az ezer megfelelő korú nem házas nőre, illetve férfira jutó frigyek számával. Ennek a mutatónak az értékét nemcsak a megfelelő életkorban lévőek száma, hanem ezen belül a nem házasok aránya is befolyásolja, azoké, akik potenciálisan házasságot köthetnek. 2017-ben a házasságra lépő párok korcsoportját tekintve eltérő irányú változások történtek az előző évhez képest. Csak a 40 év alatti nők és a 45 év alatti férfiak körében csökkent a házasságkötési kedv. Ezen életkorok fölött mindkét nem esetében és valamennyi korcsoportban emelkedett a házasságkötések intenzitása. A legnagyobb mértékű csökkenés a 35–39 éves férfiaknál és a 30–34 éves nőknél volt megfigyelhető, a legdinamikusabb emelkedés pedig mindkét nem esetében az 55–59 éves korcsoportban történt. Itt meg kell jegyezni, hogy a házasságkötési életkor kitolódása miatt a 30-as éveikben járó nőknél és férfiaknál magas a házasságkötések gyakorisága, így, ha ez csökken, akkor jelentős hiányt okoz a házasságkötések számában. Az 50 év feletti korosztályok viszont viszonylag ritkán kötnek házasságot, így a növekvő házasságkötési gyakoriságuk kevesebb számú házasságkötési többlettel jár együtt.

9. ábra

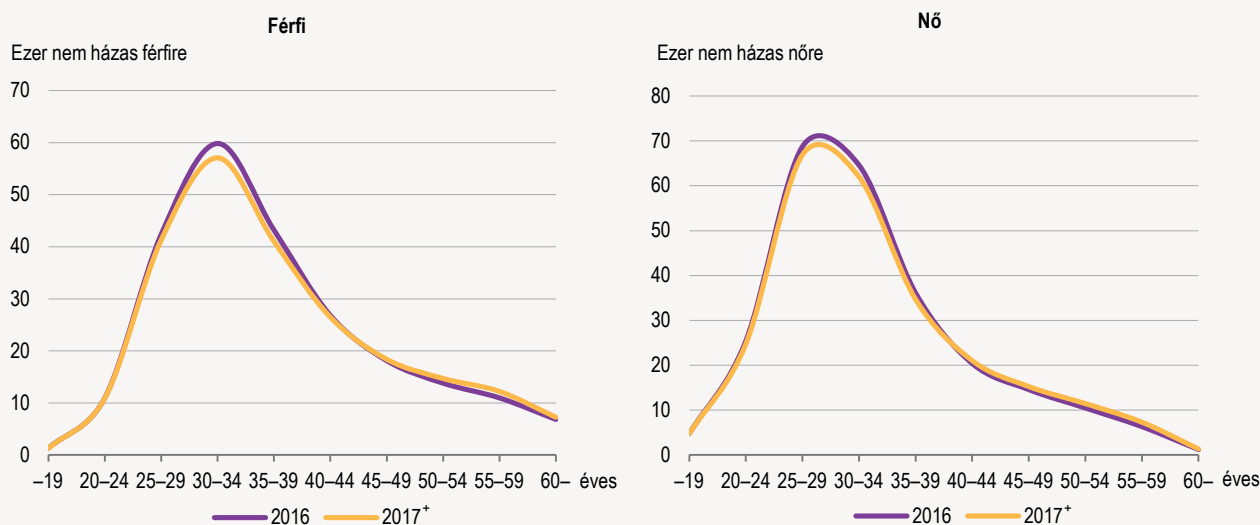
Házasságkötések száma a férfiak és a nők korcsoportja szerint

+ Előzetes, részben becslési adatok.

10. ábra

Házasságkötési arányszám a férfiak és a nők korcsoportja szerint

+ Előzetes, részben becslési adatok.

Azonos nemű bejegyzett élettársak

2009. július 1-től a családi állapot új kategóriával, a bejegyzett élettársi kapcsolattal bővült.² 2009 második felében 67 bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítettek, 2010-ben – az első teljes évben – pedig 80-at. Számuk 2013-ig évről-évre csökkent, és abban az évben összesen 30 ilyen párkapcsolatot regisztráltak az anyakönyvvezetők, ami kevesebb, mint fele volt a három évvel korábban bejegyzett élettársi kapcsolatoknak. 2014-től számuk ismét emelkedett, 2015-ben 65, 2016-ban 85, 2017-ben pedig 87 bejegyzett élettársi párkapcsolatot anyakönyveztek, a legtöbbet az új kategória bevezetése óta. A férfiak körében minden évben több volt az ilyen párkapcsolat, mint a nőknél: 2017-ben 49 férfi és 38 női párt regisztráltak az anyakönyvvezetők. Bár változatlanul a férfiak vannak többségben, 2014-hez képest több mint háromszorosára emelkedett a női bejegyzett élettársi kapcsolatok száma, és az összes esetek mintegy 44%-ában női párkapcsolatot anyakönyveztek 2017-ben. Az ilyen párkapcsolatok több

mint felénél budapesti és Pest megyei lakosú párokról van szó. A férfiak átlagosan 38,7, a nők 34,3 évesen kezdeményezték a hivatalos eljárást. A férfitartnerek közötti korkülönbség átlagosan 6,4, a női párok között ennél alacsonyabb, átlagosan 6,1 év volt.

Válások

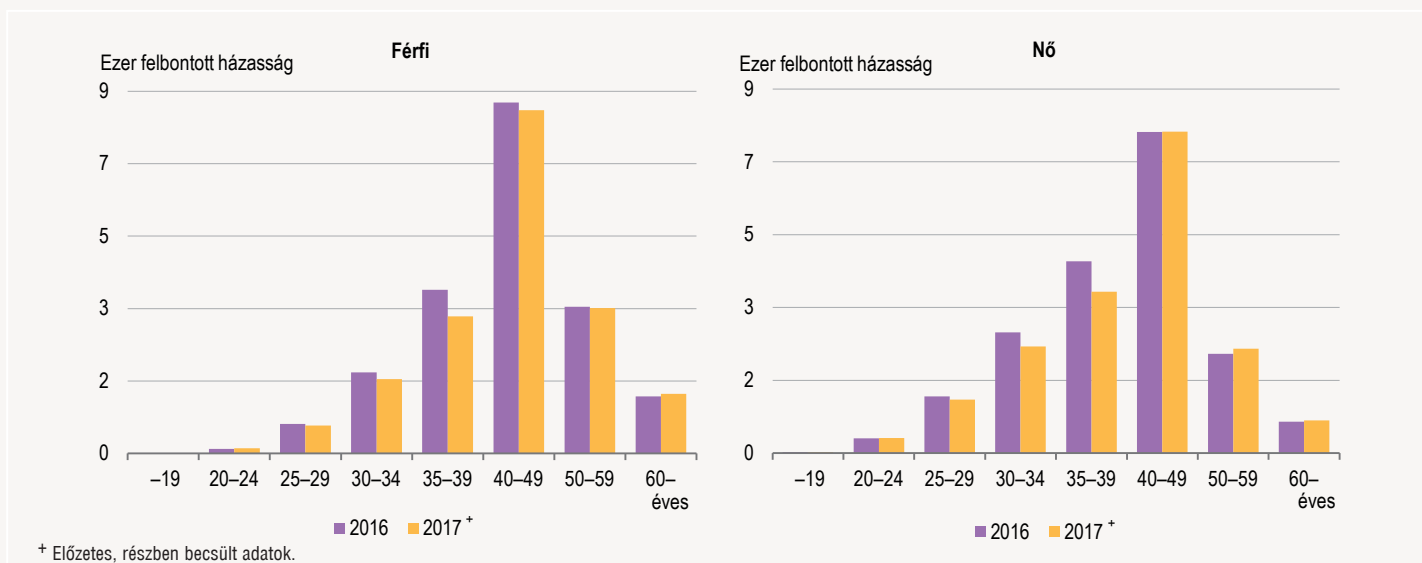
Az ezredfordulót követően magas szinten stagnáló, 24–25 ezer körüli váláshoz képest 2010 és 2014 között határozottan csökkent a felbontott házasságok száma, és 2014-ben hosszú idő óta először mérséklődött 20 ezer alá. 2015-ben a javuló irányzat megtorpant, és számuk ismét 20 ezer fölé emelkedett. A 2017. évi 18,6 ezerre becsült válás számszerűen 952-vel, 4,9%-kal volt kevesebb az előző évinél, így ez az elmúlt fél évszázad legalacsonyabbika.

A házasságkötések száma a 2017. évi csökkenés ellenére 42%-kal emelkedett 2010 óta, a válásoké viszont 28%-kal mérséklődött ugyanezen

² 2009. július 1-jén lépett hatályba a bejegyzett élettársi kapcsolatokról szóló 2009. évi XXIX. törvény, amely szabályozza az azonos nemű személyek közötti kapcsolat létesítését, megszűnését.

Válások száma a férfiak és a nők korcsoportja szerint

11. ábra

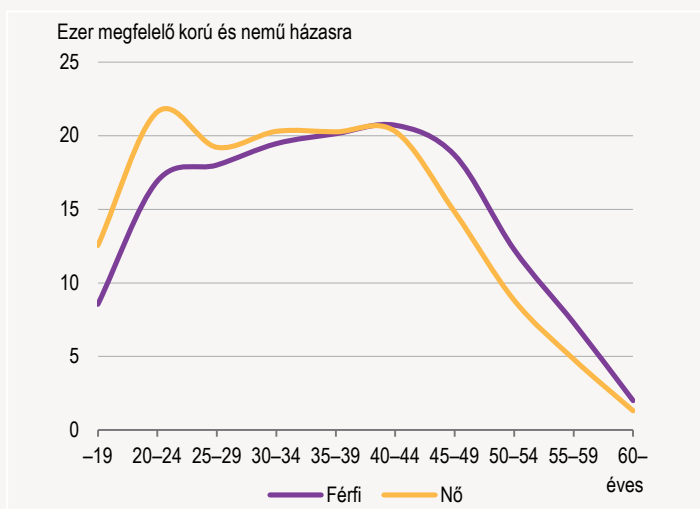
+ Előzetes, részben becscsült adatok.

időszak alatt. Ha a válások száma úgy csökken, hogy közben a házasságkötéseké emelkedik, akkor ez a házaspárok növekvő stabilitására utal. Az előző évhez viszonyított kevesebb válás főleg a 25–39 éves nők és a 30–44 éves férfiak körében történt, ahol az átlagosnál jóval jelentősebb mértékű, 10, illetve 13%-os volt a válások számának csökkenése. Kismértékben növekvő számú válás csak a 39 évnél idősebb nők és 44 év feletti férfiak körét érintette.

A válások életkor szerinti gyakorisága arra ad választ, hogy ezer megfelelő életkorú házaspár, illetve férfit hány bíróság által kimondott válás jut. A válások gyakoriságának életkor szerinti profilja eltérő képet mutat a férfiak és nők körében. A 40 év alatti nők valamennyi korcsoportjában gyakoribb a válás, mint a hasonló életkorú férfiaknál, 40 év felett viszont minden korcsoportban a férfiaknál volt magasabb a válási gyakoriság. A 20–24 éves nők feltűnően magas arányú válásai az átlagos női házasságkötési életkort tekintve azt jelzi, hogy viszonylag rövid házasságtartam mellett bomlanak fel az ilyen fiatalon kötött házasságok. A 20–44 éves nőknél, valamint a 30–44 éves korú férfiaknál a leggyakoribb a válások aránya, ezekben a korcsoportban ezer fennálló házasságra 19–22 válás jut.

12. ábra

Válási arányszám a korábbi házastársak korcsoportja szerint, 2017+

+ Előzetes, részben becscsült adatok.

Ha a válások gyakoriságának dinamikáját – az előző évhez viszonyított változását – nézzük, akkor némileg más kép tárul elénk. 2017-ben a legnagyobb mértékű, az átlagosnál jóval nagyobb csökkenés a 25–39 éves nők körében történt. A tizenéves korban kötött házasságok stabilitása is nőtt az alacsonyabb gyakoriságú válások miatt. Az átlagosnál kisebb mértékű csökkenés abban a női korcsoportban történt, ahol egyébként a legmagasabb a válások gyakorisága, vagyis a 20-as éveik elején járó nők esetében. Emelkedő válási gyakoriság főleg az 50 évnél idősebb női korosztályoknál tapasztalható, de itt viszonylag alacsony a válások intenzitása, ezért ez kevesebb számú felbontott házassággal jár együtt. A férfiaknál annyiban hasonló a helyzet, hogy náluk is a középkorú, 25–44 éves korosztályoknál a legjelentősebb a csökkenés dinamikája, de náluk az 54 évnél idősebb korcsoportok mellett a 25 év alatti házaspárok válási gyakorisága is emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A magasabb életkorú férfiak és nők emelkedő vagy kevésbé csökkenő számú válásai arra utalnak, hogy ilyen esetekben a hosszabb ideje fennálló házasságokat bontják fel a felek.

A házasságban élők száma az új házasságkötések által gyarapodik, míg a válások és özvegyülések következtében csökken. A házasságok mérlege az újonnan létrejövő és megszűnő házasságok számát veti egybe. Ha több új házasság kötődik, mint amennyi megszűnik, akkor a mérleg pozitív, ellenkező esetben pedig negatív. A házasságok mérlege közel négy évtizede folyamatosan negatív, vagyis több házasság szűnik meg válás és özvegyülés miatt, mint amennyi új létrejön házasságkötés által. Ezen az utóbbi évek növekvő házasságkötései sem tudtak változtatni, de lényegesen mérséklődött az újonnan létrejövő és a megszűnő házasságok közötti különbség. 2017-ben 63 300 házasság szűnt meg, több mint 70%-uk özvegyülés miatt, és mindössze 50 600 új kötődött meg. 2017-ben száz házasságkötésre 125 megszűnés jutott, ami némileg kedvezőtlenebb, mint az előző évi 123, főleg a halál által megszűnt házasságok magasabb és a házasságkötések alacsonyabb száma miatt.

2. tábla

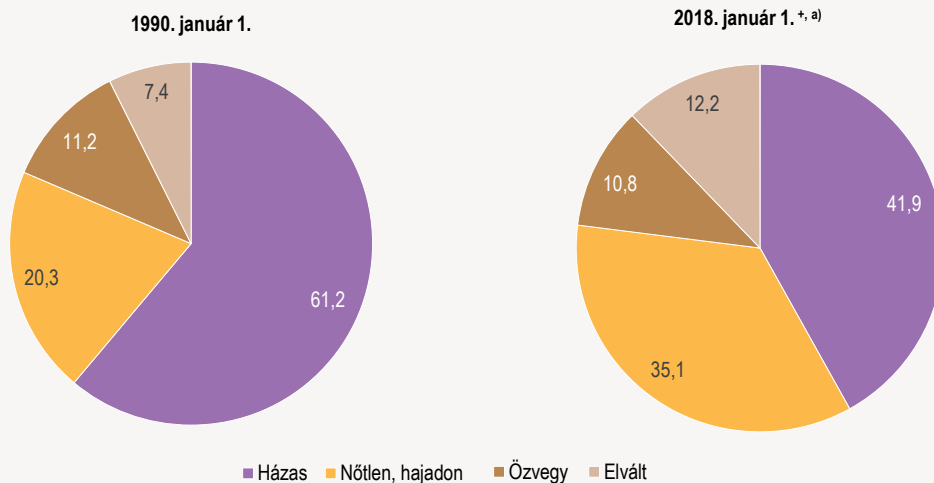
Házasságkötések és -megszűnések

Megnevezés	1990	2000	2016	2017+
Házasságkötés	66 405	48 110	51 805	50 600
Megszűnt házasság	89 817	79 685	63 480	63 300
halál következtében	64 929	55 698	43 928	44 700
válás következtében	24 888	23 987	19 552	18 600
100 házasságkötésre jutó megszűnt házasság	135	166	123	125

+ Előzetes, részben becscsült adatok.

A 15 éves és idősebb népesség családi állapot szerinti megoszlása

13. ábra

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

^{a)} A 2009. július 1. előtti családi állapot kategóriái szerint.

A házasságok hosszú ideje tartó negatív mérlege jelentősen módosította a népesség családi állapot szerinti összetételét. A 15 éves és idősebb népesség körében 1990 óta a házasság részaránya számottevően – 61-ről 42%-ra – csökkent, ezzel párhuzamosan 20-ról 35%-ra emelkedett a nőtlenek, illetve hajadonok és 7,4-ről 12%-ra nőtt az elváltak aránya. Az özvegy népesség 11% körüli hányada érdemben nem változott. 2004-ben szűnt meg először a házasságban élők dominanciája, azóta a nem házas népesség túlsúlya egyre nyilvánvalóbbá vált. Az elmúlt évek növekvő házasságkötései még nem tudták megváltoztatni ezt az irányzatot, csak mérsékelték a nem házas népesség növekvő túlsúlyát. Jelentős a különbség a férfiak és nők között: arányukat tekintve mindkét nemnél a házasok vannak a legtöbben, a nőknél viszont jóval alacsonyabb a hajadonok hányada, mint a férfiaknál a nőtleneké, ezzel szemben 4,6-szer magasabb az özvegy és közel 1,3-szeres az elvált nők aránya, mint az erősebb nemnél. A különbségek főleg a férfiak és nők eltérő korösszetételéből és halandóságából, valamint a házassági és újraházasodási szokásaik és lehetőségeik nemenkénti eltéréseiből adódnak.

Halálozások

A halálozások száma az 1990-es évek elejétől ingadozásokkal ugyan, de alapvetően ereszkedő trendet követett. Az 1993. évi 150 ezret meghaladó halálozás hosszú évtizedek óta a legmagasabb volt. Innen indult a csökkenés, gyakran megszakítva egy-egy kisebb emelkedést vagy stagnálást hozó évvel. 2011. év fordulatot jelentett abban a tekintetben, hogy hosszú idő óta először szorult a halálozások száma 130 ezer alá és 2014-ig e szint alatt maradt, majd az elmúlt három évben hektikusan alakult. A 2017. évi 131 700 főre becscsült elhalálozás 3,7%-kal, mintegy 4650 fővel haladta meg az előző évit, és nagyságrendjét tekintve megegyezett a két évvel korábbival.

A halálozások száma 2017 során egyenetlenül alakult. Az év első négy hónapja az előző év azonos időszakához képest már közel 6000 fős többlethalálozást eredményezett, főleg a januári 26, és a februári 19%-os emelkedés következtében. Májusban a halálozások száma lényegében megegyezett az előző évvel, június és december között pedig egy hónap kivételével már kevesebben hunytak el, mint egy évvel korábban. Az év második felében történt csökkenés mintegy 1370 fővel mérsékelt az addig felhalmozott többletet, és ennek eredményeként az év egészét tekintve kisebb mértékű lett a halálozások számának növekedési üteme, mint azt az év első hónapjai alapján előre jelezni lehetett.

A halálozások száma havonta

14. ábra

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

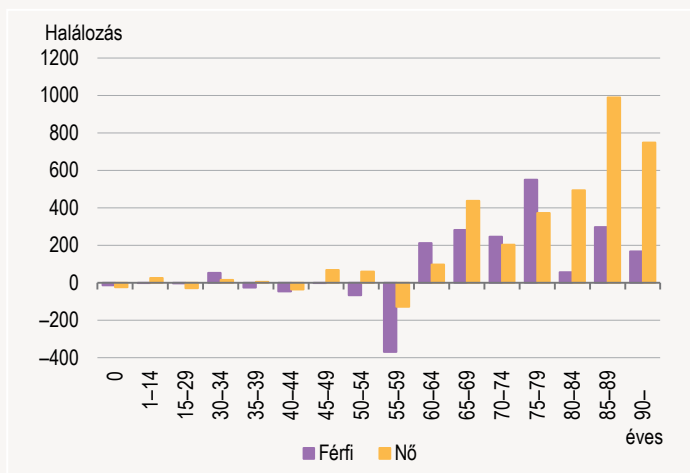
A halálozási többlet eltérő mértékben érintette a különböző életkorú és nemű lakosokat. A férfiaknál a 60 év alatti korcsoportok szinte mindegyikében csökkent a halálozások száma, ez alól kivételt a 30–34 évesek jelentettek, akiknek halandósága (54 fővel) több mint ötödével emelkedett az előző évhez képest. Ezzel szemben figyelmet érdemel az 55–59 éves férfiak halálozásainak jelentős, 7,3%-os csökkenése, ami az előző évhez képest mintegy 370 fővel mérsékelt a halálozások számát ebben a korcsoportban. Összességében a 60 év alatti férfiaknál 3,9%-kal, mintegy 470 fővel kevesebben hunytak el 2017-ben, mint egy évvel korábban. A 60 éves és idősebb férfiak valamennyi korcsoportjában emelkedett a halálozások száma, különösen a 75–79 évesek körében, akiknél a 6,8%-os emelkedés 550 fővel növelte az elhunytak számát az egy évvel korábbihoz képest. A 60 éves és idősebb férfiak halálozásai összességében 3,6%-kal, mintegy 1800 fővel emelkedtek, ezt a többletet mérsékelték a 60 éven aluliak kevesebb halálozásai, így a férfi többlethalálozás 2017-ben 1342 főt tett ki.

A nőknél annyiban más a helyzet, hogy náluk már a 60 éven aluliaknál sem volt számottevő csökkenés, sőt a korcsoportok többségében kisebb-

nagyobb mértékben emelkedett a halálozások száma az előző évhez viszonyítva. Mindemellett a többlethalálozások döntő többsége náluk is a 60 éves és idősebb korcsoportokban történt, különösen a 84 év feletti időskorú hölgyek körében, akiknél az elhunytak száma az összes többlethalálozás több mint felét tette ki. Összességében a 60 éves és idősebb nők halálozásai 5,7%-kal, több mint 3300 fővel emelkedtek, jóval nagyobb mértékben, mint a férfiaké. Így a 2017. évi többlethalálozások döntő többsége, 71%-a a nőktől származott. Itt meg kell jegyezni, hogy a 60 évnél idősebb korcsoportokban jóval több az időskorú nő, mint a férfi, a 80 év felettiek között már csaknem 2,5-szer többen vannak, mint az erősebb nem képviselői. Egy romló, emelkedő halandóság ezért a nőknél jóval magasabb számú többlethalálozást eredményez, mint a hasonló korú férfiaknál.

15. ábra

A halálozások számának változása az előző évhez képest a férfiak és nők korcsoportja szerint, 2017⁺

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

2017-ben ezer lakosra 13,5 halálozás jutott, nemeként differenciálva: a férfiaknál 13,7, a nőknél 13,2 ezrelék. Az előző évhez viszonyított nyers halálozási arányszám a férfiaknál 0,3, a nőknél viszont ennek több mint kétszeresével, 0,7 ezrelékponttal nőtt. A halandóság életkor szerinti emelkedése nemeként különböző mértékű volt. A fiatalabb életkorok viszonylag alacsony halandósága rendkívül érzékenyen reagál valamely tragikus baleset vagy váratlan halálozást okozó esemény hatására. Valószínűleg ennek következménye a 30–34 éves férfiak halandóságának 21%-os emelkedése. A 60 éven aluli férfiak többi korcsoportjában változatlan maradt, illetve csökkent a halandóság az előző évhez képest. A 60 éves vagy idősebb férfiak mortalitása minden korcsoportban emelkedett, összességében 1–3%-kal. Ezzel együtt feltűnő, hogy a 75–79 éves férfiak halandóságának 2,7%-os növekedése 550 fős többlethalálozással járt együtt, ami az összes férfi halálozási többlet 41%-át tette ki.

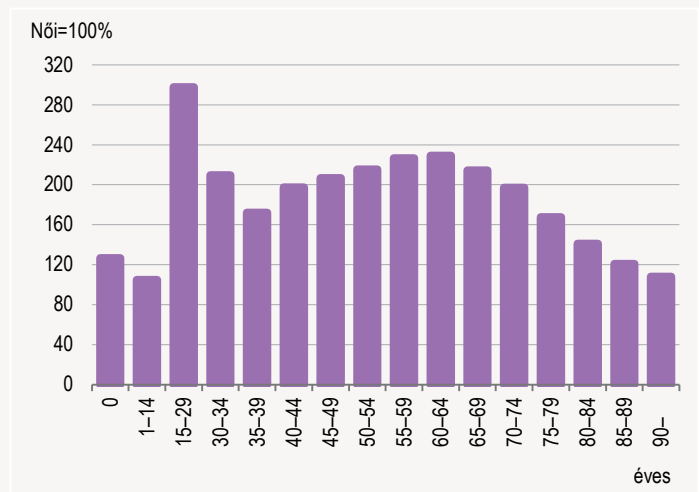
A nőknél annyiban más a helyzet, hogy náluk több korcsoportban és a férfiakénál jóval nagyobb mértékű volt a halandóság emelkedése. Kivívó az 1–14 éves leánygyermek halandóságának 38%-os emelkedése, és a férfiakhoz hasonlóan a fiatal, 30–34 éves nők 14%-os mortalitási többlete. A 60 év alatti nők öt, a 60 éves és idősebb nőknek pedig valamennyi korcsoportjában emelkedett a halandóság a 2016. évihez képest. Az idősebb nők magasabb száma és a férfiakénál nagyobb mértékű halandósági romlása eredményezte, hogy az összes többlethalálozás túlnyomó többsége az időskorú hölgyeket érintette.

2017-ben mérséklődött a nemek közötti halandósági különbség az eltérő mértékű halandósági javulás, illetve romlás következtében. Mindemellett a férfiak halálozási mutatói változatlanul jóval kedvezőtlenebbek, mint hasonló életkorú nő társaiké, így ha mérséklődött is, de megmaradt és jelentős a férfiak mortalitási többlete a megfelelő életkorú nőkéhez képest. A legjelentősebb különbség a 30 és 74 év közötti

életkoroknál van, ahol a férfimortalitás valamennyi korcsoportban megközelíti vagy meghaladja a női halandóság kétszeresét, a 15–29 éves korcsoportban pedig a háromszorosát.

16. ábra

A férfiak halandósági többlete korcsoportok szerint, 2017⁺

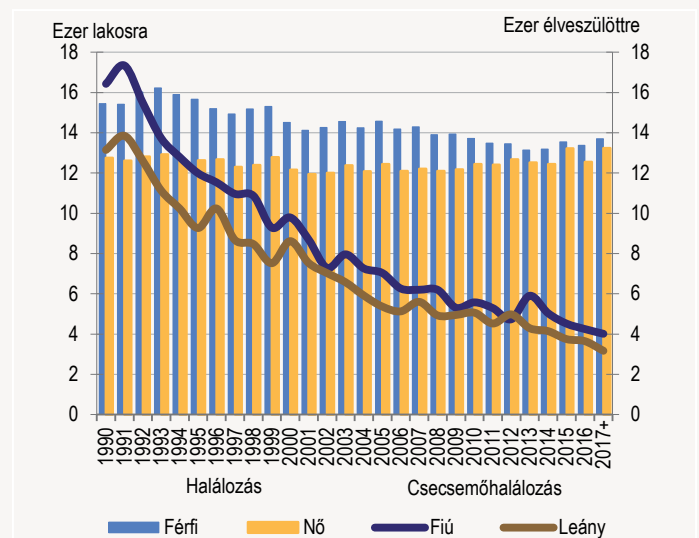

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

Az elhunytak családi állapotát tekintve az érdemel figyelmet, hogy a legkisebb mértékű (1% alatti) emelkedés mindkét nem esetében a házassági állapotúaknál, míg a legjelentősebb növekedés a nőtlen férfiaknál és a hajadon nőknél volt tapasztalható. Úgy tűnik, hogy a párkapcsolatban élés jótékony hatással van a mortalitásra, és ez mindkét nem esetében igaz. Az időskorúak eltérő családi állapota és a várható élettartam nemek szerinti különbsége okozza azt a jelenséget, hogy az elhunyt férfiak többsége (51%-a) házasságban élt halála előtt, az elhunyt nők között viszont az özvegy családi állapotúak részaránya volt a meghatározó (62%).

17. ábra

Halálozási és csecsemőhalálozási arány nemek szerint

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

A csecsemőhalandóság önmagában nem képvisel jelentős szerepet az összes halálozásban, mégis kiemelkedő fontosságú mutató: egy ország egészségügyi ellátórendszerének fejlettségét, a várandósgondozás és az újszülöttellátás színvonalát kifejező nemzetközileg számon tartott mérőszám. Kulcsszerepe van a születéskor várható átlagos élettartam alakulásában, mert az egyéves életkor elérése előtti elhalálozás valószínűsége kiemelkedően magas a későbbi életkorok halálozási kockázataival szemben. A 2016. évi halandósági tábla szerint a fiúcsese-

mők halálzási valószínűsége közel azonos volt, mint a 47 éves férfiaké, a leánysecsemők pedig az 51 éves nők halálzási valószínűségével volt egyenlő.

A csecsemőhalandóság általános javulása eredményeként az újszülöttek mortalitása először 2011-ben csökkent 5 ezrelék alá, és 2012-ben is e szint alatt maradt. 2013-ban a javuló irányzat megtorpant, és ismét 5 ezrelék fölé emelkedett a mutató értéke. Az ezt követő években újra kedvező fordulat következett be, és ennek eredményeként 2017-ben tízezer újszülött közül 36 (ezer közül 3,6) hunyt el egy éves kora előtt, ami az eddig mért legalacsonyabb érték a hivatalos népmozgalmi statisztika történetében és az első alkalom, hogy 4 ezrelék alá süllyedt. Az előző évhez viszonyított csökkenés mindkét nem esetében megfigyelhető volt, ennek mértéke a fiúsecsemőknél 4,8, a leányoknál viszont ennek több mint kétszerese, 11%-os volt. A 2017. évi fiú újszülöttek 4,0 és a leányok 3,2 ezrelékes csecsemőhalálzási mértékét nem esetében a történelmileg mért legalacsonyabb érték.

Belföldi vándorlás

A belföldi vándorlás iránya és mértéke lényegesen módosíthatja egy adott terület népességszámát, ezért a születések és halálzási mérése mellett ennek számbavétele is fontos.

2017 folyamán 265 ezren változtattak állandó és 307 ezren ideiglenes lakóhelyet, ami a teljes belföldi vándorlásban 20 ezer fős, vagyis 3,6%-os növekedést jelent az előző évhez képest. Egyaránt 10 ezer fovel emelkedett az állandó belföldi vándorlások és az ideiglenes vándorlások száma is, ami az előbbi vándorlástípus esetében 3,9, míg az utóbbinál 3,4%-os növekedés.

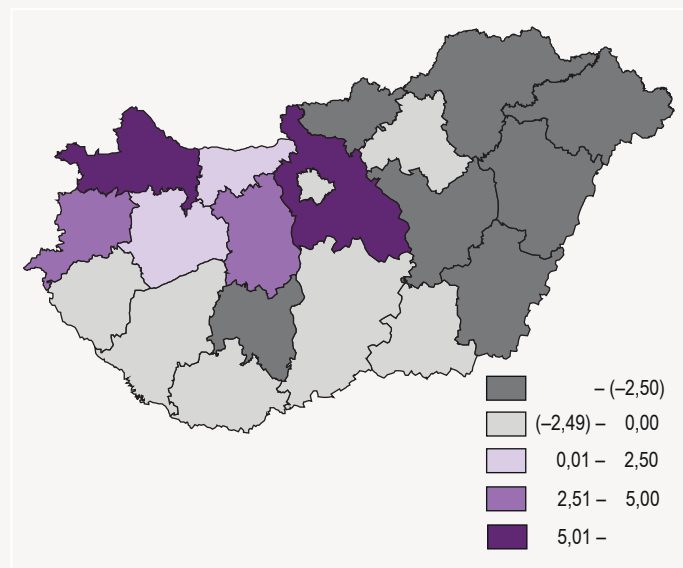
A településtípusok közötti mobilitás fő irányai az azt megelőző évekhez képest 2016-ban megfordultak, s ezek a tendenciák kis különbségekkel 2017-ben is folytatódtak. A korábban jellemző vándorlási többlettel szemben a főváros teljes vándorlási mérlege 2016-hoz hasonlóan 2017-ben is negatív egyenleget mutatott a szuburbanizációs folyamat hatására. A céltelepülés kiválasztásában nőtt a főváros környéki agglomeráció szerepe. Budapesten a teljes vándorlási veszteség 2800 főt tett ki, ezen belül az állandó vándorlásnak 3300 fős veszteség tudható be, ám az ideiglenes vándorlásban 500 fős nyereség tapasztalható a 2016-os 161 fős veszteséghez képest. A többi városra, a korábbi trenddel szemben, az odavándorlás volt jellemző 2017-ben is, ám a vándorlási egyenleg csökkent 2016-hoz képest. Együttesen 450 fős vándorlási nyereség mutatkozott ezeken a településeken, ami hozzávetőleg a negyede a 2016. évi 1586 fősnek. A csökkenés az ideiglenes vándorlásokból fakadó 800 fős veszteségnek tudható be, az állandó vándorlások 1250 fős nyereséget jelentettek. A községi lakosok népességszámát szintén növelte a vándorlások pozitív mérlege. Az állandó vándorlások és az ideiglenes vándorlások egyenlege is pozitív (2050, illetve 300 fő) volt, ami által az együttes vándorlási mutató (2350 fő) meghaladta a 2016-ban tapasztalt 1805 fős nyereséget.

A korábbi évekhez hasonlóan, területi összehasonlításban Pest (15 600 fő), Nyugat-Dunántúl (3150 fő) és Közép-Dunántúl (2500 fő) tudott felmutatni pozitív vándorlási egyenleget, míg az Alföld és Észak nagyrégió minden régiójára továbbra is az elvándorlás volt jellemző. Pest régió, Közép-Dunántúl és Nyugat-Dunántúl esetében is nőtt a vándorlási többlet az előző évhez viszonyítva. A megyék közül a legvonzóbb lakóhelyek 2017-ben is Pest, Győr-Moson-Sopron, Fejér, Vas, Komárom-Esztergom megyékben voltak, valamint 2016-hoz hasonlóan Veszprém megyében is pozitívan alakult a belföldi vándorlási egyenleg. Pest megye vándorlási nyereségét elsősorban a Budapestre odavándorlók adták, 12 900-zal többen mentek Pest megyébe a fővárosból, mint fordítva. A második legnagyobb pozitív vándorlási egyenleggel rendelkező Győr-Moson-Sopron 2650 fős nyeresége leginkább a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyével (400 fő), a Hajdú-Biharral (400 fő), valamint Borsod-Abaúj-Zemplénnel (350 fő) történő népességcseréből fakadt. Komárom-Esztergom, Vas és Veszprém megye esetében is a vándorlási nyereség jellemzően a Borsod-Abaúj-Zemplénnel és a Szabolcs-Szatmár-Bereggel való összevetésben megmutatkozó pozitív vándorlási különbözetből származott. Fejér megye pozitív migrációs egyenlegét leginkább a Pest megyéből és Budapestre odavándorlók adták.

Összességében a régiók közül Észak-Alföld és Észak-Magyarország népességmegtartó ereje volt a leggyengébb, ezekben a régiókban 8250, illetve 4850 fővel csökkent a népességszám a belföldi vándorlásból eredően. A megyék vonatkozásában 2017-ben is, a korábbi évekhez hasonlóan, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből vándoroltak el a legtöbben, 4900, illetve 4150 fős vándorlási veszteséget okozva. Mindkét megye esetében a kiugróan negatív vándorlási különbözet leginkább a Budapestre és Pest megyébe irányuló elvándorlásnak volt tulajdonítható. A Dunától keletre eső többi területre szintén a fővárosba történő elvándorlás volt a legjellemzőbb.

18. ábra

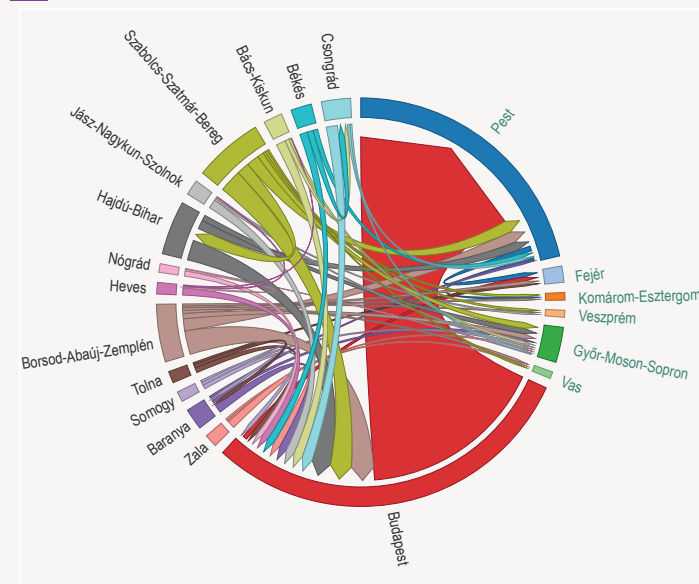
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, 2017*

* Előzetes, részben becsült adatok.

19. ábra

Mezők közötti belföldi vándorlási különbözet, 2017*

* A diagramon a megyék közötti vándorlási kapcsolatokat jelenítettük meg, az egyes megyék közötti oda-el vándorlások különbözetei alapján. A pozitív vándorlási egyenlegű megyékhez azt a három megyét rendeltük, ahonnan a legnagyobb vándorlási nyereségük származott, míg a negatív vándorlási egyenlegű megyék mindegyikéhez három olyan megyét kapcsolunk, amelyekkel a népességcsere folyamataik a leginkább veszteségesek voltak. A diagramon a nyíl iránya jelzi, hogy hová vándorolnak többen, míg a nyíl színe azt jelzi, hogy honnan vándorolnak el. A nyílak méretei a migrációs egyenlegek nagyságát tükrözik. A pozitív vándorlási egyenlegű megyéket zöld színnel jelöltük.

* Előzetes, részben becsült adatok.

Nemzetközi vándorlás

A nemzetközi vándorlás is meghatározó szereppel bír egy ország népességszámának alakulására, a bevándorlás csökkenti a természetes népességfogyást, míg az elvándorlás negatív hatással lehet akár a kedvező természetes népmozgalmi eseményekre is. 2017-ben a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege 13 200 fővel mérsékelte hazánk természetes fogyásból adódó népességszám-csökkenését.

A nemzetközi vándorlásból származó pozitív vándorlási egyenleg csökkentette a népességfogyást Budapesten, Észak-Alföldön és Nyugat-Dunántúlon, de ezekben a régiókban leginkább Szabolcs-Szatmár-Bereg és Győr-Moson-Sopron megyében. Az ország települései közül nemzetközi vándorlás tekintetében évek óta kiemelkedik még Budapest, ahova 2017-ben szintén az átlagosnál sokkal többen érkeztek külföldről.

A nemzetközi vándorlás népességszámra gyakorolt negatív hatása a legjelentősebben Somogy megyében volt érzékelhető.

2018. január 1-jén a jogszerűen és huzamosan Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok száma 156 000 fő volt, az ország népességének 1,6%-át tették ki. Az itt élő külföldiek túlnyomó többsége, 65%-a Európából, ezen belül a környező országokból, főképp Romániából (15%), Németországból (11%), Szlovákiából (6,0%), valamint Ukrajnából (5,7%) érkezett. További 28%-uk Ázsiából, míg Afrikából 4,0%-uk, az amerikai kontinensről 3,4%-uk származik. Ázsiából elsősorban kínaiak és vietnámiak részesítették előnyben Magyarországot.

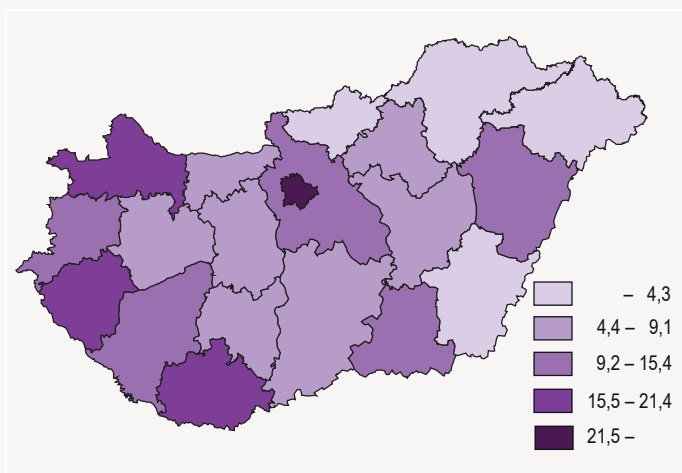
2018. január 1-jén a Magyarországon tartózkodó külföldiek 50%-a Budapesten, 33%-a a fővároson kívüli városokban, 17%-a pedig községekben élt. A népességhez viszonyított arányuk a fővároson kívül Baranya, Győr-Moson-Sopron és Zala megyében nagyobb, míg Békés megyében a legkisebb. A külföldiek között összességében több volt a férfi (57%), mint a nő (43%). Az itt élő külföldiek korösszetétele fiatalabb, mint a honos népességé. Mindkét nem esetében a 20–39 éves korosztály létszáma a meghatározó, arányuk 47% volt a Magyarországon élő külföldiek körében.

A magyar állampolgárok kivándorlásának pontos mérése több tényező miatt is nehézségekbe ütközik, de az adminisztratív nyilvántartásokból rendelkezésre álló adatok alapján az látható, hogy az utóbbi években a növekedés megtorpant, majd megfordult. 2017-ben 25 100 magyar állam-

polgár távozott külföldre, ami 15%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A kivándorló magyarok 32%-a Németországot, 27%-a Ausztriát és 17%-a az Egyesült Királyságot választotta új otthonának. Külföldre túlnyomó részt a fiatal korosztályok tagjai vándorolnak: a migráns magyarok 43%-a 30 év alatti, 72%-a pedig még nem érte el a 40 éves kort. Ezek az arányok jelentősen eltérnek az itthoni lakónépesség kor megoszlásától (32 és 46%). A kivándorlók 54%-a férfi, túlnyomó részük nőtlen, hajadon (64%).

20. ábra

Ezer lakosra jutó külföldi állampolgárok száma, 2018. január 1.[†]

[†] Előzetes, részben becslési adatok.

2017-ben 18 500 korábban kivándorolt magyar állampolgár vándorolt vissza. A külföldről visszavándorló magyar állampolgárok száma 2014-től folyamatosan növekszik, 2017-ben közel 9%-kal többen jöttek vissza, mint 2016-ban. A visszavándorló magyarok 30%-a Németországból, közel 29%-a Ausztriából és további 20%-a az Egyesült Királyságból tért vissza Magyarországra.

További információk, adatok

(linkek):

[Táblázatok](#)

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjén velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu